

K.-B. Dunaj, 27. julija. — Pri Temes-Kubinu so srbski vojaki, ki so se nahajali na parnikih na Donavi, iz parnikov na naše vojake streljali. Naši vojaki so ogenj seveda odgovorili. Razvilo se je daljšo nevarno streljanje.

K tej stvari poročajo drugi listi, da je bil to precej hud boj med posameznimi vojaškimi oddelki in da je na obeh straneh izgube zaznamovati.

Izjemno stanje v Avstriji.

Z ozirom na vojno stanje in na mobilizacijo odredila je avstro-ogrška vlada po vsej državi izjemno stanje. To izjemno stanje določa zlasti sledeče točke:

1. Politična uprava za Bosno, Hercegovino in Dalmacijo preide v vojaške roke.

2. Občine in javni uradi morajo sodelovati pri vsem, kar je za obrambo države potrebno.

3. Cela vrsta sodnijskih zadev preide začasno na vojaško oblast.

Državni zbor in deželni zbori so bili zaključeni; poslanci so izgubili svojo imuniteto in so ravno tako tožljivi kot drugi.

Samoumevno se je tako izjemno stanje proklamiralo tudi za Ogrsko.

Srbske trdnjave.

Srbska država ima jako malo trdnjav in še te so le mimogrede za armado porabljive. Kot najmočnejše mesto velja vsekakor Niš. Ali ravno tako Niš kakor tudi druge trdnjave Piroć in Zajnar so večinoma le proti Bulgariji zavarovane. Niš zapre le dolino srednje Morave. Mesto Niš ima trdnjavski pas, ki je okoli 50 kilometrov dolg, ki pa se ne more vpoštevati napram modernim topovom. Baje so Srbi na zahodni strani, pri Loznici in na Drini pri Valjevu edneake trdnjave napravili. Kar je v sandžaku trdnjav, so še iz časa Turkov; morda so jih Srbi nekaj izboljšali, ali mnogo gotovo niso vredne. Ob cestah in rekah imajo Srbi še poljske baterije in infanterijske linije z varstvom proti šrapnelom. Ostale "trdnjave" niso drugega nego skladišča. Tako je tudi mesto Belgrad, katerega utrdbe niso prav nič vredne.

Srbska armada.

Preje so imeli na Srbskem armado, ki je bila nekaka "milica." Šele leta 1908 so svojo armado popolnoma spremenili. V balkanski vojni so imeli Srbi srečo. Medtem ko so Bulgari glavni odpor stare Turčije premagali, nastopila je tudi Srbija in posrečilo se ji je proti turškim oddelkom doseči nekaj zmag. V sled tega so Srbi potem svojo armado izboljšali in povečali. Medtem ko je štela pred balkansko vojno 5 infanterijskih divizij prvega in 5 drugega poziva, štela je koncem druge balkanske vojne že 161.000 mož prvega in 88.000 mož drugega poziva. Potem je poklicala Srbija pod orožje vse moštvo od 18. do 50 leta. Tako je dosegla srbska armada število 500.000 vojakov. Letošnjo spomlad znašalo je mirovno stanje srbske armade 53.000 mož. Ker so poklicali tudi rezerviste pod orožje, znaša mirovno stanje zdaj 120.000 mož. — Zdaj v vojski postavila bode Srbija na bojišče 6 armadnih korov, vsak po 2 diviziji. Vsaka divizija šteje 4 regimente pehote, 1 regiment artilerije (ki šteje 9 baterij in vsaka baterija 4 kanonov). Na vsako divizijo se šteje 15.000 mož. Vojno stanje Srbije prvega in drugega poziva znaša torej 200.000 mož. K temu pride še vojaštvo, ki ga je vzela Srbija iz v balkanski vojni nanovo pridobljenih dežel. Mobilizacija Srbije se bode izvršila v 8 do 10 dneh.

Kolikokrat je avstrijska armada zasedla Belgrad?

Srbski Belgrad je prišel prvič v roke avstrijske armade začasa vojne svete lige proti Turkom koncem 17. stoletja. Zavzeli so ga l. 1688. Naša zmagovita armada je l. 1689 zavzela tudi Niš in Vidin. Cesarski general grof Piccolomini je zasedel Pristino, Prizen in Peč. Njegova armada je porušila Skoplje (Üsküb). Leta 1690 se je avstrijska armada umaknila.

Srbi, ki so takrat pomagali avstrijski armadi, so se tedaj preselili na Ogrsko, kjer so se pa jako nevhvaležne izkazale. Nato je bil Belgrad 27 let zopet pod turško vladno. Pod vladarstvom Karla VI. se je pričela zopet nova vojna s Turki. Takrat je nastopil slaven vojskovodja princ Evgen Savojski, ki je dne 16. avgusta 1717 zmagovito korakal v Belgrad. Vojna končala je uspešno; v miru, ki je bil sklenjen v Požarevacu, morala je Turčija odstopiti Avstriji severno Srbijo do južnega brega Morave. Takrat so ustanovili srbsko kraljevo stvo, na katerega čelu je ostal vojaški guverner. Brez avstrijske armade bi torej nikdar Srbije ne bilo. Začasa avstrijske vlade pričeli so na Srbskem z rudarstvom, steklarstvom in svilarstvom. Leta 1739 je cesarska armada zopet vsled raznih nasprotij podržala belgradske trdnjave ter izročila mesto Turkom. To je trajalo do leta 1789. Takrat je avstrijski general Laudon pod vladno nepozabljivega cesarja Jožefa II. Belgrad zopet zavzel. Pozneje je pripadlo mesto zopet Turkom, dokler se ni uresničila samostojna Srbija. Pa tudi ta je bila v veliki nevarnosti. Francoski cesar Napoleon I. je hotel ves Balkan razdeliti. Avstrija pa je zavrnila ta predlog. V novejšem času je bulgarski vladar Battenberg Srbe pri Sliwnici grozovito pretepel; takrat bi Srbije ne bilo več, ko bi zopet Avstrija ne stopila vmes in ne pomagala Srbom. Pri zadnjih balkanskih vojnah je bilo istotako. Ko bi Avstrija takoj ne izjavila, da se noče vtikati v balkanske boje, bi Srbija nikdar ne mogla toliko svoje ozemlje povečati. Kot za hvalo pa ima Avstrija zdaj — vojno. Okrepčala je Srbijo in zdaj ji hočejo ti kraljemorilci odvzeti Bosno, Hercegovino ter Dalmacijo. Pa ne bo šlo, Peter!

Cenjeni čitatelji! Napravili smo danes posebno izdajo našega lista, da zadostimo svojim odjemalcem. V petek izide „Štajerc“ seveda zopet tako, kakor vsaki teden. Prinesel bode tudi vse potrebne najnovejše novice. — Cenjene dopisnike pa prosimo, da naj nam zdaj z ozirom na vojne razmere pošiljajo le kratka, pomembna poročila, ker daljših dopisov zdaj pod nobenim pogojem ne moremo sprejemati. Ako treba, objavimo radi vsak dopis; ali zdaj se širna javnost vendar najbolj za vojno zanima. Žrtvovati moramo torej tudi mi največ prostora za vojna poročila!

Ne bojte se za hranilne vloge!

Od pristojne oblasti smo dobili v objavo to-le: Ker se je zaukazala delna mobilizacija, kar pa še ni vojska in tudi ni treba, da bi gotovo vojna vsled tega izbruhnila, se je zopet bati, da nastopi govorica, da naj ima ob času vojske vsak človek svoj denar le pri sebi. Denar pri hranilnicah, posojilnicah in bankah po tej govorici ni varno naložen, ker si ga more državna oblast ali pa sovražnik prisvojiti in tako varčne ljudi ob njih premoženje spraviti. Da bi si mogla državna oblast ta denar prisvojiti, je popolnoma izključeno, ker imamo člen 5. državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867 drž. zak. št. 142, po katerem je lastnina nedotakljiva. Kar se tiče bojazni, da bi nam mogel denar vzeti sovražnik, je ravno tako prazna. Mirovna konferenca v Haagu je vmednarodni pogodbi določila, da je osebna in občinska lastnina nedotakljiva.

Kak namen pa imajo hranilnice in jeli denar pri teh naložen varno? Hranilnice imajo namen v pospeševanje delavnosti in varčnosti dajati vsakemu priliko, nalagati prihranjeni denar varno in kot kapital na obresti in ga zopet dvigati. Da je denar pri hranilnicah popolnoma varno naložen, za to skrbi državna oblast sama, ker ima pri vsaki hranilnici svojega cesarskega komisarja, ki pazi na hranilnično poslovanje. Denar, katerega zaupajo ljudje hranilnicam, seveda ne leži ves v hranilnicah, ker bi sicer ne nosil nikakih obrestí. Hranilnici zaupani denar izposojuje se zopet dalje proti obrestim. Kako

pa se sme posojevati, to je po zakonu natanko določeno in sicer tako, da je izposojeni denar popolnoma varen. Hranilnični denar izposojen je po največ 1/2 zemljišča in sicer tako, da se sme le dve tretjini vrednosti dotičnega zemljišča obremeniti. To je, ako je zemljišče vredno 12.000 K, sme hranilnica le 8000 K posoditi. Pri hišah le do polovice vrednosti, to je na hišo, ki je vredna 12.000 K, sme posoditi hranilnica le 6000 K. Za druga posojila so še bolj strogi predpisi.

Zato se lahko reče, da je denar, ki ga je hranilnica, izposodila popolnoma varno naložen. Vložnikom hranilnice se za njihov denar torej ni treba popolnoma nič bati. To, kar velja ob času miru, velja tudi ob času vojske, ker si nihče, niti državna oblast, niti sovražnik, ne bo upal si prisvojiti zasebno last.

Oni, ki imajo denar pri hranilnicah naložen in ga iz strahu, da o vojskinem času ni varen, dvigajo, ne škodijo le samemu sebi, ampak tudi svojem bližnjemu.

Tisti, ki svoj denar iz hranilnic in posojilnic dvigne in ga brani doma, ne izgubi le obresti, ampak pride tudi lahko ob svoj denar, če ga doma tudi še tako varno hrani. Ne glede na to, da se mu denar lahko ukrade, uniči se ta tudi na drug način na pr. po požaru ali izgubi itd.

Pri dviganju denarja o velikem navalu pa je nevarno, da morajo hranilnice svoj izposojeni denar dolžnikom odpovedati, ker sicer niso v stanu vrniti denarja vložnikom. Posledica tega pa je za dolžnike zelo usodepolna, ker se ravno ob vojskinem času denarja hitro ne more dobiti in zadnja posledica je dražba — kant.

Ker je tedaj denar v hranilnicah in posojilnicah popolnoma varno naložen, dočim ga doma ne morete tako varno shraniti in ker z dviganjem ne le sebi, ampak tudi svojim sobratom škodujete, pozivljamo ljudstvo, da svoj pri hranilnicah in posojilnicah naloženi denar, ako ga neobhodno ne potrebuje, še nadalje pusti pri hranilnicah.

Oni pa, ki raznašajo neosnovano govorico, da ob vojskinih časih denar pri denarnih zavodih ni varno naložen, se bodo brez ozira naznanili sodišču, da jih kaznuje po § 308 kaz. zak., ki pravi:

„Kdor z javnim razglaševanjem troši lažnjive, za javno varnost vznemirjujoče vesti, ki niso podprte, ali take govorice naprej raznaša, je kriv prestopka, ki se kaznuje s strogim zaprom od 8 dni do 3 mesecev.“

Zadnji telegrami.

Vojska napovedana.

Njegovo Velikanstvo naš presviti cesar se je odločil. Danes je bil manifest izdan, v katerem se je vojno napovedalo. Zdaj ima le še meč odločiti. Živio naš cesar!

Aretacije.

V Dalmaciji bilo je več srbskih poslancev zaradi veleizdaje aretiranih. Govori se tudi, da je bil bivši župan Hribar aretiran.

Dva srbska čolna vjeta.

Iz Semlina se poroča: Pri Kočevarju so avstrijske patrulje dva srbska čolna „Vardar“ in „Car Nikola“ z vojno kontrobando nu krovu vjele in seboj vzele.

Kaj je z Rusijo?

Doslej je znano, da mobilizirata Srbija in Črnagora mrzlično. Rusija poskuša sicer groziti, ali vse njene grožnje pridejo prepozno. Trozveza stoji kot železna falanga. Anglija se noče vmešavati.